

A Hospodin nastrojil veľkú rybu, aby pohltila Jonáša, a tak bol Jonáš vo vnútornostiach ryby tri dni a tri noci. A Jonáš sa modlil Hospodinovi, svojmu Bohu, z vnútorností ryby a riekol:...

Jonáš 2:1-3

V tomto článku píšeme o Jonášovi, Božom mužovi, ktorý je odkázaný na milosrdenstvo Boha milosrdenstva. Budem sa v ňom venovať druhej kapitole Knihy Jonáš. Prosíme čitateľa, aby si prečítal všetky verše tejto kapitoly.

Úvod

K Jonášovi prišlo Božie slovo. Dostal priamy príkaz ísť do Ninive. Jonáš však namiesto do Ninive odišiel do Joppy, nasadol na loď a smeroval do Taršíša, aby utiekol pred tváre Hospodinovej. Jeho vzburá neostala bez dôsledkov. Námorníkom na lodi a aj jemu samému priniesla neblahé dôsledky. Na mori vznikla veľká búrka, ktorá sa utíšila až potom, ako námorníci Jonáša, na jeho popud, vyhodili do mora. Prvá kapitola končí tým, že keď to uvideli námorníci, báli sa Hospodina veľkou bázňou a obetovali mu obete a zaviazali sa sľubmi.

Jonáš vo vnútornostiach ryby

Hospodin pripravil veľkú rybu, aby zhltila Jonáša. Jonáš sa zrazu ocitol v obzvlášť jedinečnej situácii, ale pritom neprežíval žiadne povznesené pocity. Božia ruka ho nesmierne pokarhala, ale napriek tomu ďalej zostala vzbura v jeho srdci (pozri 4. kapitolu).

Keď pozorne prečítame Knihu Jonáš, tak si aj pri Jonášovi môžeme pripomenúť, že existuje princíp, ktorý je zapísaný v Rímskym 8:28, kde čítame: „A vieme, že tým, ktorí milujú Boha, všetko spolu pôsobí na dobré, tým, ktorí sú povolani podľa preduloženia.“ V Božej prozreteľnosti nakoniec pre Jonáša a pre Ninivčanov prišlo len dobré. Tak isto aj pre nás a naše generácie dnes, lebo z Knihy Jonáš sa môžeme niečo naučiť o tom, ako Boh koná so svojimi služobníkmi a veriacimi v neho, ktorí sú vo vzbure. Boh má k dispozícii všetky možné nástroje, aby ich priviedol späť k sebe.

Prvý verš druhej kapitoly hovorí: „A Hospodin nastrojil veľkú rybu, aby pohltila Jonáša, a tak bol Jonáš vo vnútornostiach ryby tri dni a tri noci.“ Jonáš sa ocitol v obzvlášť náročnej situácii. Všimnime si, že je to Hospodin, ktorý nastrojil veľkú rybu. Zdalo sa, že pre Jonášov útek spred Hospodina boli všetky okolnosti priaznivé. Zdalo by sa, že všetko uľahčovalo Jonášovu cestu preč od Boha. Všetky veci na Jonášovej ceste úteku sa stali len preto, že bol to Boh, ktorý spôsobil, aby sa stali. Boh, ktorý pripravil aj búrku na mori, je ten istý Boh, ktorý pripravil aj veľkú rybu, aby práve plávala vo vhodnej chvíli okolo a aby pohltila Jonáša. Je to Boh, ktorý vyriekol slovo a ryba vyvrátila Jonáša na súš (verš 2:11). Všetko ukazuje na Božiu zvrchovanú vládu vo všetkých udalostiach a veciach, ktoré sa Jonášovi stali.

Jonášova reakcia na danú situáciu – Jonáš sa modlí

Prvé čo vidíme v druhej kapitole vo verši 2 je, že sa Jonáš z vnútorností ryby modlí k Hospodinovi, svojmu Bohu. Svoju situáciu opisuje ako pobyt v pekle. Mohli by sme to považovať aj za pobyt v hrobe, lebo hrob je otrasné miesto. Nikto do hrobu nevchádza - okrem mŕtvych. A nikto z hrobu nevychádza a ani nikto z neho nevyjde, až kým nenastane vzkriesenie. Teda je to miesto obrovského oddelenia (opustenia, odlúčenia). V ňom je také oddelenie, ako je oddelené nebo od pekla. Jonáš si uvedomoval beznádejnosť svojej situácie. Vo verši 7 hovorí, že zostúpil k najspodnejším základom vrchov a že sa nad ním zavrelo more. Vo verši 6 čítame, že morská tráva bola ovinutá okolo jeho hlavy a vo verši 8 sa hovorí, že jeho duša sa prahnúc zvíjala v ňom. Cítil a prežíval, že jeho život odchádza. A na nejaký čas sa už cítil ako takmer úplne stratený.

Uprostred tejto situácie sa jeho myseľ sústreďí na to, aby sa rozpamätal na toho, pred ktorým utekal: „...Volal som zo svojho súženia Hospodinovi, a vyslyšal ma; z lona pekla som pokorne volal o pomoc...“ (verš 3). Vo verši 5 vidíme, že Jonáš prežíval pocit opustenia. Ale tento prežívaný pocit opustenia je Boží nástroj, ako pripomenúť Božiu lásku. Ako veriaci môžeme skutočne niekedy prežívať, že sme v nejakých obdobiach Bohom opustení. Zdá sa, akoby Boh skryl svoju tvár pred nami. Kráčame v temnote. Účinok, ktorý to na nás má mať, ak skutočne patríme Kristovi, je, že by nás to malo priviesť bližšie späť k Spasiteľovi. Aj márnотratný syn prišiel k rozumu až potom, keď sa dostal do najťažšej situácie, do akej sa mohol dostať. Aj praví veriaci sa z času na čas dostanú do takéhoto bodu. Skutoční veriaci v takých situáciách skutočne aj žalostia. Tak to čítame aj o Dávidovi v 1. Samuelovej 30. Vo verši 4 čítame, že Dávid plakal a žalostil dovtedy, kým už viac nedokázal plakať. Potom ale povzbudil sám seba v Hospodinovi, svojom Bohu (1. Samuelova 30:6).

Boh je v 2. liste Korinským v 1. kapitole označený ako Boh každého potešenia. Kresťania potrebujú z času na čas potešenie. Boh každého potešenia potešuje preto, aby my sme mohli potešovať iných, ktorí majú také isté zápasy, problémy, aké máme my (2. Korinským 1:3-4). Potrebujeme pochopiť, že keď sa cítime úplne odvrhnutí, opustení a keď sa zdá, že sa stratila

pevná pôda pod naším životom, len sám Boh je naša nádej a príbytok.

Jonáš sa modlí priamo uprostred týchto nepriaznivých okolností, v ktorých sa nachádza. Nepriaznivé okolnosti mu nezabránili v modlitbe. Volal zo svojho súženia a Hospodin ho vyslyšal (verš 3). Aj keď je človekom, ktorý uteká pred svojím Bohom, volá k svojmu Bohu (verš 2) a Boh vypočul jeho volanie, jeho modlitba prišla do chrámu svätosti (verš 8). Jeho vzťah k Bohu bol oslabený, bol napnutý, ale nedošlo k jeho pretrhnutiu a to aj napriek tomu, že na začiatku verša 5 hovorí: „zahnáný som spreď tvojich očí...“ . Aj napriek svojmu položeniu hovorí: „...a zase len budem hľadiť ku chrámu tvojej svätosti.“ Pripomenul si, kde jeho Boh môže byť nájdený – v chráme.

Po druhé. Aj keď si Jonáš uvedomoval, že to bolo na jeho vlastnú žiadosť, že ho hodili do mora, rovnako si uvedomil, že to bola vôľa Hospodinova, že to urobil Hospodin: „Hodil si ma do hlbiny, do srdca morí...“ (verš 4). Jonáš sa nikdy nevzdal osobnej zodpovednosti za svoju situáciu, ale vedel dosť o Božej myslí a o Božích cestách, aby pochopil, že je to Boh, ktorý ho karhá a dáva pod karhavý tlak. Nikto z nás nemá rád karhanie a ani tlaky. Z času na čas môžeme byť v pokušení povedať: „Prečo mi to Boh robí?“, ale z takéhoto tlaku a napätia by sme mali načerpať povzbudenie, pretože v liste Židom v kapitole 12 a verši 6 čítame nasledovné: „Lebo koho Pán miluje, toho káži, a švihá každého, koho prijíma za syna.“ (pozri tiež verše 7 a 8).

Aj keď sa Jonáš cíti ako odcudzený Bohu a cíti sa, akoby bol úplne zavrhnutý, predsa len jeho súženie nespôsobilo, že by opustil Boha. Koľkí len, ktorí vyznávajú vieru, keď prídu skúšky a súženia, otočia sa chrbtom k svojmu vlastnému vyznaniu. Tým len preukážu, že neboli skutočnými veriacimi. Mali len podobu pobožnosti, ktorej chýbala moc. Jedna z veľkých právd Písma je večná bezpečnosť veriacich. A s tým je spojené to, že Boží ľud vytrváva, pretrváva vo

viere až do konca.

Aj keď sa Jonáš nachádza v hĺbke mora, v tých najťažších okolnostiach sa spolieha a dôveruje svojmu Bohu. Vo verši 5 čítame, že aj zahnaný spreď očí Hospodina, bude hľadiť smerom k chrámu svätosti. To potvrdzuje hodnovernosť Jonáša ako Božieho muža. To je pravý dôkaz pravej viery. Jonáš je odkázaný na milosrdenstvo Boha milosrdenstva.

Po tretie. Jonáš podčiarkuje Božiu unikátnosť. Keď odpovedá na otázky pohanských námorníkov hovorí: „...bojím sa Hospodina, Boha nebies, ktorý učinil more i suchú zem.“ (verš 1:9). Aj teraz, vo vnútornostiach ryby, sa rozpomína na svojho Boha (verš 8), lebo vie, že „tí, ktorí pozorujú na klamné márnosti, opúšťajú svoju milosť“ (verš 9). Inými slovami, ktokoľvek z tých, ktorí akokoľvek dôverujú a veria v akéhokoľvek iného boha, než v Boha, ktorý je Bohom všetkého stvorenia, sa spoliehajú na márnosť a odmietajú, zavrhnú pravú vieru. Presvedčený o Božej pravde a milosti, tam, hlboko v mori a vo vnútri ryby, Jonáš dáva sľub (verš 10). Sľubuje, že bude Bohu ďakovať a je rozhodnutý svoj sľub dodržať.

Pripomeňme si, že sa pozeráme na Božieho muža, ktorý uteká pred Bohom, a že sa pozeráme na človeka, ktorý je odkázaný na milosrdenstvo Boha milosrdenstva. Je to prorok, ktorého služba bola potvrdená a požehnaná Bohom. Teraz prechádza slabým, zlým obdobím, zlou fázou svojho života. Tam hlboko na dne mora by sa úplne prirodzene mohlo stať, že upadne do zúfalstva, ale aj keď je zdanlivo v beznádejnej situácii, zachováva si konzistentný život, postoj, ktorý je v súlade s tým, že je pod Božou milosťou.

Všimnite si, ako sa Jonáš modlí - alebo si všimnime, ako sa nemodlí. Nemodlí sa: „Pane, ak ma odtiaľto dostaneš, ja sa poberiem do Ninive.“ Nezačal s Bohom zjednávať. My si tiež musíme dať pozor, aby sme sa nesnažili zjednávať sa s Bohom, pred ktorým, ako to Izaiáš pripomína, všetci obyvatelia zeme sú ako piesok a tráva. Ak sa budeme modliť štýlom „Pane, ak urobíš toto, ja urobím toto“, tak to už má nádych podplácania a zjednávania. Rovnako je to aj v prípade, keď prosíme Boha o našu vlastnú cestu namiesto toho, aby sme sami seba poddali Božej mocnej ruke. Jonáš si uvedomuje svoju situáciu, uvedomuje si, že jeho polozenie je v rukách zvrchovaného Boha. Jonáš má veľké poznanie, ale práve v tomto období svojho života nežil na úrovni toho, čo poznal. Dobre vedel, že Boh má vládu nad všetkým. Vedel dobre, že on je slabý a Boh je mocný. Vedel o tom, že spasenie je Hospodinovo. Vedel, že jeho bezpečnosť a istota je len v samotnom Bohu.

Jonáš sa cíti úplne nepohodlne v situácii, v ktorej bol. Vidíme ale, že sa cítil úplne isto v Božích rukách odkázaný na milosrdenstvo Boha milosrdenstva. O Bohu hovorí ako o tom, ktorý: „...vytiahol si môj život z jamy, Hospodine, môj Bože.“ (verš 7).

Je veľmi zaujímavé čítať tieto dávne knihy, ale aký je ich význam pre nás, pre každodenný život v 21. storočí? Dostali sme päť ponaučení:

Prvé ponaučenie.

Pamätajme, že aj v tých najpochmúrnejších okolnostiach Boh má stále zvrchovanú vládu. Aj napriek tomu, aká je situácia sveta dnes, Boh je stále na tróne. Všetci si musíme pamätať, že nie je nič, čo by sa nám prihodilo dnes alebo zajtra, cez čo by sme s Bohom nemohli prejsť.

Druhé ponaučenie.

Jonáš sa slobodne a bez zábran rozhodol utiecť pred Bohom. Zdalo sa mu, že všetko je v pohode. Robil si svoje vlastné veci. Ale keď veci zhorkli, veľmi vytriezvel. Naučme sa, že viac duchovného úžitku prichádza zo súženia, než z prosperity. Ani ty a ani ja nechceme súženia. Aj ty a aj ja by sme uprednostnili prosperitu pred súžením, ale Pán Boh nás vyučuje, že keď sa veci v našom živote pokazia, máme slová žalmistu: „Skôr, ako som trpel, blúdil som; teraz však zachovávam tvoju reč.“ (Žalm 119:67 – evanjelický preklad) a verš 71: „Dobré mi je to, že som bol trápený, aby som sa naučil tvojim ustanoveniam.“ Nikto z nás od prirodzenosti nechce, a ani si nepozýva súženia do svojho života, ale Boh zaslúbil, že v súžení nás nikdy neopustí, ani nezanechá (Židom 13:5-6). Toto sa potrebujeme naučiť a nezabudnúť.

Tretie poučenie.

Potrebujeme sa naučiť, ako sa modliť. Na chvíľku sa pozrime na obsah Jonášovej modlitby. Tam, hlboko na dne, vo vnútri veľryby, ktorá si pláva medzi kameňmi a všetkými súčasťami

morského dna, bolo by úplne prirodzené pre neho povedať „Pane, dostaň ma odtiaľto von.“ Ale modlitba, ktorú on vyriekol, bola výsostne biblická modlitba.

Verše 2, 3, 7 a 8 odrážajú verše 5 až 7 Žalmu 18. Verš 3 odráža Žalm 61:3 („K tebe volám od konca zeme v sklúčenosti srdca...“ – evanjelický preklad). Verš 4 zase odráža Žalm 42:8 a verš 5 odráža Žalm 31:25. Musíme preskúmať svoj vlastný modlitebný život. Aké druhy modlitieb prinášame pred Boha? Je ľahké predniesť pred Boha zoznam vecí k nákupu. Daj mi toto, daj mi tamto. Pred Boha však máme prísť oblečení v chvále a úcte oslavujúc jeho veľké meno. Vo vyznaní a pokání, v príhovore a prosbe uvrhnúť všetky svoje potreby na neho. Jonáš sa nemodlil za oslobodenie, neargumentuje o otázke svojho poverenia ísť do Ninive. Jeho modlitba sa dotýka jeho vzťahu s Bohom.

Naučme sa nasledovné: Nech do akejkol'vek hĺbky môže klesnúť Božie dieťa, alebo nech akokoľvek ďaleko odíde do vzdialenej krajiny, Boh je stále tam (prítomný). Aj v tej najpochmúrnejšej situácii Boh riadi svoje deti svojou prítomnosťou a nie ako na diaľkové ovládanie. Mali by sme byť tí, ktorí túžia, aby jeho prítomnosť bola stále pri nás.

Štvrté ponaučenie.

Jonáš sa veľmi veľa naučil hlboko v morskej akadémii vzdelávania, ale ešte stále mu zostávalo veľa sa naučiť (pozri 4. kapitolu). Kristus vo svojej škole učí jeden predmet. V učebnom pláne Kristovej školy je tento predmet v dvoch častiach (semestroch). Tie časti (semestre) sú nasledovné: získaj požehnanie cez poslušnosť, alebo buď privedený k požehnaniu cestou

karhania. Boh zasľúbil, že svoj ľud požehná. Privedie ich do slávy a predstaví ich bez poškrvny pred svojím trónom. Skrze posväcujúcu milosť bude z nás odsekávať ostré hrany. Preto sa naučme voliť si svoju cestu veľmi obozretne.

Piate sa ponaučenie.

Jonášovo peklo v bruchu veľryby je lepšie, ako peklo samotné. Naučme sa poddať mocnej Božej ruke. Nepoberajme sa na útek pred Bohom. Tých, ktorých Boh od večnosti miluje, bude karhať. Budme múdri, neutekajme pred ním, ale utiekajme sa k nemu!